

**Kultūros paso
priemonės
prieinamumo
individualiems
poreikiams
užtikrinimas**

Tikslas

Tikslas - parengti ir pateikti Kultūros ministerijai Kultūros paso priemonės individualių poreikių užtikrinimo detalizavimą ir prieinamumo modelį, kuris užtikrintų kultūros paso (KP) teikiamų paslaugų prieinamumą.

Siekama išgryninti ir aprašyti prieinamumo skirtingos negalios atstovams aspektus siekiant užtikrinti kultūros paso teikiamų paslaugų prieinamumą visiems mokiniams, nepaisant jų turimos negalios.

Vertinimo kriterijus: paslaugos teikėjai atsižvelgia į individualių ugdymosi poreikių turinčių mokinių dalyvavimą ir siekia juos užtikrinti.

I. Paslaugos teikimo būdas / vieta

Atsižvelgiant į paslaugos tipą, paslaugos teikimo būdą / vietą bei paslaugai (formai ir turiniui, teikėjų kvalifikacijai) keliamus reikalavimus, skiriamos šios skirtingos negalios, kurių atžvilgiu aprašomi KP paslaugų prieinamumo reikalavimai:

- **judėjimo negalia** (fiziniai apribojimai) – aktualuserdvės, kurioje vykdoma paslauga, prieinamumas, tualetai, aukštas ir t. t.;
- **jutimo (sensorinė) negalia** (regos, klausos):
 - **regos negalia** (silpnaregiai ir aklieji);
 - **klausos negalia** (neprigirdintieji ir kurtieji) – aktualus turinio ir formos pritaikomumas;
- **intelektų sutrikimai, autizmo spektro bei psichosocialinė negalia** (sutrikę abstraktaus mąstymo, socialiniai ar praktiniai įgūdžiai) – aktualus turinio ir formos pritaikomumas.

II. Paslaugos teikimo vietos infrastruktūrai taikomi reikalavimai

2. Judėjimo negalia / Individualūs poreikiai

2.1. Prieinama infrastruktūra

(Turi būti įvykdyta bent pusė visų sąlygų)

Nr.	Prieinamumo reikalavimas	Detalizavimas / rekomendacijos, nuorodos	Žymėti ✓
1	Prie kultūros įstaigos yra įrengta B tipo neįgaliųjų automobilių stovėjimo vieta	Ne siauresnė kaip 3,9 m, iš kurių 2,4 m sudaro automobilių statymo vietos plotis, o 1,5 m - išlipimo aikštelė; ne trumpesnė kaip 5,2 m. Jeigu palei automobilių statymo vietą įrengtas pėsčiųjų takas, atitinkantis išlipimo aikštei keliamus reikalavimus, atskira išlipimo aikštelė gali būti neįrengiama	☐
2	Prie kultūros įstaigos yra įrengta A tipo neįgaliųjų automobilių stovėjimo vieta, tinkama mikroautobusams.	Ne siauresnė kaip 4,9 m, iš kurių 3,4 m sudaro automobilių statymo vietos plotis, o 1,5 m - išlipimo aikštelė; ne trumpesnė kaip 8,2 m, iš kurių 5,2 m sudaro automobilių statymo vietos ilgis, o 3,0 m aikštelė skirta išlipti. Jeigu palei automobilių statymo vietą ar gale jos įrengtas pėsčiųjų takas, atitinkantis išlipimo aikštei keliamus reikalavimus, atskira išlipimo aikštelė gali būti neįrengiama	☐
3	Įrengta tinkamo statumo bortelio nuožulna (rampa / pandusas) nuo automobilio stovėjimo vietos iki gretimo aukštesnio pėsčiųjų tako (prieinamos trasos)		☐
4	Takas arba maršrutas nuo transporto priemonių stovėjimo zonos iki pastato yra be kliūčių	Nėra laiptų, stačių įkalnių ar nuokalnių, takas bent 1,2 m pločio, danga lygi, asfaltuota arba grįsta trinkelėmis, arba suplūktos žemės, tvirta, lygi, be duobių; akmenys, smėlis ar žvyras netinka.	☐

II. Paslaugos teikimo vietos infrastruktūrai taikomi reikalavimai

5	Į kultūros įstaigą galima patekti be kliūčių	Nėra laiptų, o jei yra - įrengtas liftas / keltuvos, nuolydis	☐
6	Veikla vykdoma tik pirmame pastato aukšte, į kurį galima patekti be kliūčių, arba visuose pastato aukštuose judėti tarp aukštų yra įrengtas liftas		☐
7	Durų angos plotis ne siauresnis kaip 85 cm		☐
8	Kultūros įstaigoje yra prieinamas žmonėms su negalia pritaikytas tualetas	Durų angos plotis ne siauresnis kaip 85 cm, yra laisva nekliudoma erdvė manevruoti, ne mažesnė kaip 150 x 150 cm, įrengti porankiai / ranktūriai	☐
9	Planuojamos tokios kultūros paslaugos, kurias teikiant numatytas judėjimo maršrutas yra prieinamas mokiniams, turintiems individualių judėjimo poreikių, neprieinami objektai į maršrutą neįtraukiami	<ul style="list-style-type: none"> • Maršruto pradžioje ir pabaigoje yra patogی prievaža automobiliu; • pritaikyta automobilių parkavimo vieta (žr. 1-2 punktus); • patogus išlipimas iš automobilio; • grindinys tinkamas judėti neįgaliųjų vežimėliais (asfaltuotas, grįstas trinkelėmis arba suplūktos žemės, tvirtas, lygus, be duobių); • visus maršruto objektus galima lankyti kartu su kitais paslaugos gavėjais; • ilgesniame kaip 1,5-2 val. trunkančiame maršrute yra žmonėms su negalia pritaikytas tualetas 	☐
10	Jei planuojama ekskursija, yra atsižvelgta, kad individualių judėjimo poreikių turintiems mokiniams reikia daugiau laiko maršrutui įveikti, todėl jis patrupintas, atsisakant visų neprieinamų ar sunkiai prieinamų atkarpų ir (arba) objektų		☐

2. Judėjimo negalia / Individualūs poreikiai

2. 2. Riboto prieinamumo infrastruktūra

(Turi būti įvykdytos visos sąlygos)

Nr.	Prieinamumo reikalavimas	Detalizavimas / rekomendacijos, nuorodos	Žymėti ✓
1	Prie kultūros įstaigos yra įrengta B tipo neįgaliųjų automobilių stovėjimo vieta	Neatitinka nustatytų reikalavimų (žr. „Prieinama infrastruktūra“ punktą nr. 1)	☐
2	Prie kultūros įstaigos yra įrengta A tipo neįgaliųjų automobilių stovėjimo vieta, tinkama mikroautobusams	(žr. „Prieinama infrastruktūra“ punktą nr. 2)	☐
3	Įrengta per statų bortelio nuožulna (rampa / pandusas) nuo automobilio stovėjimo vietos iki greimo aukštesnio pėsčiųjų tako (prieinamos trasos), kuriuo galima pasinaudoti su pagalba		☐
4	Takas arba maršrutas nuo transporto priemonių stovėjimo zonos iki pastato yra su kliūtimis, kurios įveikiamos su pagalba	Stačios įkalnės / nuokalnės, nelygi danga	☐
5	Į kultūros įstaigą galima patekti su kliūtimis, reikalinga kito asmens pagalba	Yra laiptai, keltuvas dažnai neveikia, status nuolydis	☐
6	Jei veikla vyksta ne tik pirmame aukšte, o į kitą aukštą (-us) individualių judėjimo poreikių turinčiam asmeniui patekti neįmanoma, bet yra alternatyvų	<ul style="list-style-type: none"> • Kituose aukštuose esančius eksponatus ar kt. galima parodyti tiesiogiai filmuojant ir transliuojant; • kituose aukštuose esančius eksponatus galima atnešti į tą vietą, į kurią gali patekti individualių judėjimo poreikių turintis mokinys; • jei paslauga vyksta individualių judėjimo poreikių turintiems mokiniams neprieinamose patalpose, paslaugos vietą galima pakeisti į prieinamą (pvz., veiklą iš antro aukšto perkelti į pirmą, veiklą surengti kitoje įstaigoje ir pan.) 	☐
7	Durų angos plotis yra 70-84 cm		☐

II. Paslaugos teikimo vietos infrastruktūrai taikomi reikalavimai

8	Kultūros įstaigoje yra iš dalies žmonėms su negalia pritaikytas tualetas	Neatitinka bent vieno iš šių kriterijų: durų angos plotis ne siauresnis kaip 85 cm; yra laisva nekliudoma erdvė manevruoti, ne mažesnė kaip 150 × 150 cm; įrengti porankiai / ranktūriai	☐
9	Planuojamos ekskursijos maršrutas iš dalies prieinamas mokiniams, turintiems individualių judėjimo poreikių	Kai kuriose vietose reikalinga pagalba, galima patekti į du trečdalius objektų; numatytas alternatyvus prieinamas maršrutas	☐
10	Jei planuojama ekskursija, iš dalies atsižvelgta, kad individualių judėjimo poreikių turintiems mokiniams reikia daugiau laiko maršrutui įveikti, todėl jis patrupintas, atsisakant dalies sunkiai prieinamų atkarpų ir (arba) objektų		☐

2. Judėjimo negalia / Individualūs poreikiai.

2.3. Neprieinama infrastruktūra

Nr.	Prieinamumo reikalavimas	Detalizavimas / rekomendacijos, nuorodos	Žymėti ✓
1	Prie kultūros įstaigos nėra įrengta B tipo neįgaliųjų automobilių stovėjimo vieta		☐
2	Prie kultūros įstaigos nėra įrengta A tipo neįgaliųjų automobilių stovėjimo vieta		☐
3	Nėra įrengta bortelio nuožulna (rampa / pandusas) nuo automobilio stovėjimo vietos iki gretimo aukštesnio pėsčiųjų tako (prieinamos trasos)		☐
4	Takas arba maršrutas nuo transporto priemonių stovėjimo zonos iki pastato yra su kliūtimis, kurios yra neįveikiamos	Laiptai, akmenys, smėlis ar žvyras	☐
5	Į kultūros įstaigą patekti negalima	Yra laiptai, nėra lifto / keltuvo ar nuolydžio	☐
6	Veikla vyksta nepritaikytose patalpose, vietas pakeisti negalima		☐

II. Paslaugos teikimo vietos infrastruktūrai taikomi reikalavimai

7	Durų angos plotis siauresnis kaip 70 cm		☐
8	Kultūros įstaigoje nėra žmoniems su negalia pritaikyto tualetu		☐
9	Planuojamos ekskursijos maršrutas neprieinamas mokiniams, turintiems individualių judėjimo poreikių	Daugiau nei trečdalis maršruto neįveikiama, negalima patekti į daugiau nei trečdalį objektų	☐

Rekomendacijos. Prieš organizuojant kultūros, meno renginį, KP paslaugos teikimą, itin svarbu su mokytoju, lydinčiu asmeniu **išsiaiškinti dalyvausiančių mokinių individualius poreikius.**

Kartais (ne visada) aplinka **gali būti pritaikoma nebrangiomis priemonėmis.** Pavyzdžiui, ① vieno regioninio parko informacinis centras pasidarė cementinį užvažiavimą iš parkingo ant tako; tualete išmontavo bidė - taip atsirado daugiau vietos žmogui, judančiam neįgaliojo vežimėliu; tarp dvejų įėjimo durų esančius žemus slenksčius, kurių nebuvo galima įveikti dėl siauro tarpo tarp durų, „panaikino“ paguldydamas senos spintos duris.

② Iki renovacijos viešbutis „Neringa“ Vilniuje buvo įrengęs medinius nuolydžius, kuriuos paklodavo svečiuojantis žmogui, judančiam neįgaliojo vežimėliu.

3. Regos negalia: neregiai, silpnaregiai

3.1. Prieinama infrastruktūra (Turi būti išpildyta bent pusė visų sąlygų)

Nr.	Detalizavimas / rekomendacijos, nuorodos	Žymėti ✓
1	Paslaugos teikimo vieta atitinka Statybos techninio reglamento STR 2.03.01:2019 „Statinių prieinamumas“ reikalavimus (žr. nuorodą: www.t.ly/O_Po) arba skenuoti QR kodą dešinėje →	☐
2	Fizinės erdvės pažymėtos taktilinėmis vedamosiomis linijomis ir įspėjamaisiais paviršiais	☐
3	Fizinės erdvės gerai apšviestos, mokinys savarankiškai ir saugiai gali orientuotis aplinkoje, kurioje vyksta kultūrinė veikla	☐
4	Ryškūs ir gerai matomi patalpų elementų kontrastai	☐

II. Paslaugos teikimo vietos infrastruktūrai taikomi reikalavimai

5	Tinkamai pažymėtos laiptų pakopos silpnaregiams	☐
6	Paslaugos teikimui reikalinga technika ar technologijos pritaikytos ir neregiamis (reljefinis žymėjimas, įgarsinimas ir kt.)	☐
7	Paslaugos teikimui reikalinga technika ar technologijos yra pritaikytos ir silpnaregiams (tinkamas žymėjimas, galimybė pasididinti vaizdą, geras kontrastas, tinkami šriftai ir t. t.)	☐

4. Klausos negalia: kurtieji, neprigirdintieji

4.1. Prieinama infrastruktūra (Turi būti išpildyta bent pusė visų sąlygų)

Nr.	Detalizavimas / rekomendacijos, nuorodos	Žymėti ✓
1	Kultūros įstaigoje evakuacijos ar informavimo įranga skleidžia ne tik garso, bet ir šviesos signalą, nes klausos negalią turintys žmonės negirdi garsinių signalų	☐
2	Renginio infrastruktūra turėtų būti išdėstyta puslankiu arba U raidės forma, kad klausos negalią turintys mokiniai galėtų užmegzti nuolatinį vizualinį ryšį su kitais grupės nariais. Taip sudaromos galimybės įsitraukti į diskusiją, visi aiškiai mato vienas kitą.	☐

Rekomendacijos.

Svarbu atkreipti dėmesį į individualius klausos negalią turinčių asmenų poreikius, juk klausos negalia tiek medicininis, tiek socialinis, kultūrinis požiūriu yra skirtinga. Skiriasi ir klausos sutrikimo laipsnis, vieni jis didesnis, kiti - mažesnis. Naudojamos įvairios pagalbinės priemonės informacijai gauti - vieni asmenys naudojami lietuvių gestų kalbos vertėjų teikiamomis paslaugomis, kiti - klausos techninėmis priemonėmis: klausos aparatais, kochleariniais implantais, FM ryšio sistemomis. Vieni klausos negalią turintys asmenys moka ir vartoja lietuvių gestų kalbą, kiti - moka vidutiniškai arba nemoka visiškai ir jiems priimtinesnis garsinis informacijos pateikimas. Galimos įvairios medicininio, socialinio, kultūrinio požiūrio kombinacijos.

Tinkama darbo vieta vertėjui.

Atsižvelgiant į salės planą, vertėjo darbo vieta turi būti gerai matomoje ir tinkamai apšviestoje vietoje, dažniausiai tai vieta priešais auditoriją, šalia pranešėjo. Esant galimybei, reikia sudaryti sąlygas vertėjui turėti atskirą erdvę (persirengti, pasirošti versti). Rodant skaidres ar vaizdo įrašus vertėjas turėtų stovėti šalia ekrano, kad klausos negalią turintis asmuo matytų ir vertėją, ir vaizdo medžiagą.

5. Intelektu ir (arba) autizmo spektro sutrikimai, psichosocialinė negalia

5.1. Prieinama infrastruktūra

(Turi būti išpildyta bent pusė visų sąlygų)

Nr.	Detalizavimas / rekomendacijos, nuorodos	Žymėti ✓
1	Paslaugos teikimo vieta atitinka Statybos techninio reglamento STR 2.03.01:2019 „Statinių prieinamumas“ reikalavimus, žr. nuorodą: www.t.ly/O_Po arba skenuoti QR kodą dešinėje →	☐
2	Fizinės erdvės gerai apšviestos, mokinys savarankiškai ir saugiai gali orientuotis aplinkoje, kurioje vyksta kultūrinė veikla	☐
3	Ryškūs ir gerai matomi patalpų elementų kontrastai	☐
4	Nėra ryškiai į akis šviečiančių prožektorių	☐
5	Yra sensorinis ir funkcinis bibliotekos žemėlapis; erdvėse, renginyje naudojamos vizualinės taisyklės, patalpų, vietų žymėjimas turi būti toks pat kaip ir žemėlapyje* *žr. nuorodas ① www.t.ly/lwDf ir ② www.t.ly/9o-E arba skenuoti QR kodą apačioje ↓	☐
6	Ryškiai pažymėtos laiptų pakopos silpniau matantiems asmenims	☐

①

②

III. Kultūros, meno turinio prieinamumui keliami reikalavimai

Paslaugos turinys, naudojami metodai ir priemonės yra **pritaikyti mokiniams, turintiems individualių judėjimo poreikių.**

Jei mokinys turi tik judėjimo problemų ir su tuo susijusių individualių poreikių, bet neturi kitų negalių ar kitų individualių poreikių, jam turinio pritaikyti nereikia. Tačiau gali reikėti specialių metodų, susijusių su fiziniu prieinamumu, pvz.:

- jei kultūros ar meno veikla vyksta ne tik pirmame aukšte, o į kitą aukštą (-us) patekti asmeniui su individualiais judėjimo poreikiais nėra galimybės, galbūt ten esančius eksponatus ar kt. galima parodyti tiesiogiai filmuojant ir transliuojant tai, ką mato kiti kartu su juo atėję mokiniai;
- galbūt galima atnešti eksponatus ar jų dalį į tą vietą, kur gali patekti mokinys su individualiais judėjimo poreikiais;
- galbūt pakeisti paslaugos vietą į tą, į kurią gali patekti mokinys, turintis individualių judėjimo poreikių (pvz., veiklą perkelti iš antro aukšto į pirmą, surengti kitoje įstaigoje ir pan.);
- turėti omenyje, kad žmonės, judantys neįgaliojo vežimėliu, ar mažiau (neįgaliojo vežimėliu judančio žmogaus ūgis toks, kaip sėdinčio ant kėdės) nepamatys rodomų objektų, koncertų, spektaklių ar kt., jei prieš juos bus kitų žmonių;
- jei planuojama ekskursija, parinkti tokį kelią, kuris būtų prieinamas mokiniui, turinčiam judėjimo negalią. Jei ekskursijos maršrutas įprastai eina aukštyn (į kalnę), gal galima ekskursiją pradėti iš tos vietos, kur paprastai būna pabaiga, kad maršrutas eitų žemyn (nuo kalnų). Tai palengvintų judėjimą. Taip pat rekomenduojama patrupinti maršrutą, nes žmonės su judėjimo problemomis jį įveikia per ilgesnį laiką. Nepritaikytam maršrutui rekomenduojama rasti alternatyvą.

3. 1. Regos negalia: neregiai, silpnaregiai

(Turi būti išpildyta bent pusė visų sąlygų)

Nr.	Detalizavimas / rekomendacijos, nuorodos	Žymėti ✓
1	Naudojamas standartizuotas Brailio raštas	☐
2	Rašytinė informacija pateikiama padidintu ir aiškiu šriftu*, laikantis spalvų kontrastų principo* * Aiškus šriftas - teksto raidės linija vienodo storio (pvz., „Calibri“, „Arial“, „Verdana“ ir kt. šriftai) * Spalvų kontrastus galima patikrinti programėle „Colour Contrast Analyser“ (CCA). Geriausias kontrastas yra tarp juodos ir baltos spalvų, jo skaitinė reikšmė - 21. Silpnaregiui gerai matomi spalvų kontrastai prasideda nuo reikšmės 8	☐
3	Vaizdinei informacijai perteikti naudojamas garsinis vaizdavimas (GV)	☐
4	Kultūrinės edukacijos renginiuose naudojami taktiliniai objektai, kuriuos galima liesti	☐
5	Prieinamos* išmaniosios technologijos ir techninės priemonės * Prieinamos išmaniosios technologijos - instaliuota ekrano skaitymo programa (NVDA arba JAWS) ir balso sintezatorius („Liepa“).	☐
6	Naudojamos padidinto spalvų kontrasto vaizdinės priemonės	☐

3. 2. Klausos negalia: kurtieji, neprigirdintieji

(Turi būti išpildyta bent pusė visų sąlygų)

Nr.	Detalizavimas / rekomendacijos, nuorodos	Žymėti ✓
1	Visa naudojama vaizdinė medžiaga, garsiniai filmukai ar rodomi filmai turėtų būti subtitruoti arba išversti į lietuvių gestų kalbą.	☐
2	Užtikrintas gestų kalbos vertimo paslaugų prieinamumas klausos negalią turintiems mokiniams, kurių gimtoji kalba - lietuvių gestų kalba.	☐

III. Kultūros, meno turinio prieinamumui keliami reikalavimai

3	Turinys. Tam, kad vertimo paslauga būtų kokybiška, lietuvių gestų kalbos vertėjas turi iš anksto gauti būsimos kultūrinės edukacijos medžiagą (programą, skaidres, vaizdo įrašus, dainas, eilėraščius ar kitą informaciją).	☐
4	Lietuvių gestų kalbos vertimo paslaugą reikėtų užsisakyti kuo anksčiau elektroniniu paštu ar paskambinus telefonu į Lietuvių gestų kalbos vertimo centro (LGKVC) savo teritorinį skyrių. Užsakant vertimo paslaugą, būtina nurodyti susitikimo laiką ir vietą, numatomą renginio trukmę. Gestų kalbos vertimo paslaugos teikiamos tiek kontaktiniu, tiek nuotoliniu būdu per „Skype“ programą. Šios paslaugos nemokamos, LGKVC teritorinių skyrių kontaktus galima rasti čia: www.vertimaigestais.lt (LGKVC kontaktai).	☐

3. 3. Intelektu ir (arba) autizmo spektro sutrikimai, psichosocialinė negalia

(Turi būti išpildyta bent pusė visų sąlygų)

Nr.	Detalizavimas / rekomendacijos, nuorodos	Žymėti ✓
1	Mokiniai, turintys intelekto ir (arba) autizmo spektro sutrikimų, gali pasiruošti vizitui / užsiėmimui iš anksto. Naudojami trumpi tekstai (5-7 žodžių sakiniai), vaizdo medžiaga*. * Vaizdinis modeliavimas, pvz., apie kelionę į teatrą, žr. nuorodą: ① www.t.ly/xE7f5 socialinės istorijos, pvz., apie būsimą vizitą į biblioteką, žr. nuorodas: www.bibliotekavisiems.lt ir ② www.t.ly/oKh2n arba skenuoti QR kodą apačioje ↓	☐
2	Atliktas patalpų sensorinis auditas*. * žr. nuorodą: www.t.ly/T-P4 arba skenuoti QR kodą dešinėje →	☐
3	Pasikonsultavus su mokytoju ar lydinčiu asmeniu prieš edukacinę veiklą, Kultūros paso numatytose veiklose teikiama informacija yra papildyta liečiamaisiais objektais ir (arba) yra galimybė konstruoti (pvz., lego ar kt.).	☐
4	Pasakojimai arba spausdinti tekstai pateikiami lengvai suprantama kalba*.	☐

①

②

III. Kultūros, meno turinio prieinamumui keliami reikalavimai

5	* Aiškus šriftas - teksto raidės linija vienodo storio (pvz., „Calibri“, „Arial“, „Verdana“ ir kt. šriftai). Raidžių dydis ne mažesnis nei 14 pt. Trumpi sakiniai (5-7 žodžiai), iliustracijos (piešiniai, piktogramos, nuotraukos), tiksliai atitinkančios pateikiamą turinį. Kiekvienas sakinys pradedamas nauja eilute ir t. t.	☐
6	Naudojama alternatyvi komunikacija: <ul style="list-style-type: none"> • elektroninės sistemos - specialios išmaniųjų įrenginių programėlės; • daiktai-simboliai (natūralūs daiktai); • nuotraukos-simboliai (spalvotos ar nespalvotos daiktų nuotraukos); • paveikslėliai-simboliai (spalvoti ar nespalvoti paveikslėliai, vaizduojantys daiktus); • konkretūs grafiniai simboliai (ideologogramos, piktogramos, „Mayer-Johnson“ simboliai); • abstraktūs grafiniai simboliai (Blisso simboliai); • žodžiai, raidynas. 	☐
7	Veiklos metu informacija pateikiama labai trumpais sakiniais (5-7 žodžių).	☐
8	Nėra judančių ar dūžtančių elementų, kuriuos vaikai patys galėtų rasti. Tik edukacijoms skirti daiktai, rodomi prižiūrint suaugusiajam.	☐
9	Prieinamos išmaniosios technologijos ir techninės priemonės.	☐
10	Yra galimybė keisti veiklos pobūdį kas 10-15 min.	☐
11	Aiškus, reguliuojamas apšvietimas.	☐
12	Vaizdinės priemonės su padidintu spalvų kontrastu.	☐
13	Muzikos garso reguliavimas pagal poreikį*. * Muzika ir pasakojimas turi būti atskirai, nes mokiniai gali nesuprasti, ar reikia klausytis muzikos, ar pasakojimo.	☐
14	Sudaryta galimybė vaikams ne tik sėdėti, bet ir klausytis vaikščiojant, judant.	☐
15	Yra nusiramavimo erdvė (atskira patalpa arba palapinė mažesniems vaikams), kur būtų galima atsitraukti iškilus iššūkių.	☐
16	Yra galimybė veiklas skirstyti mažomis grupelėmis (2-4 mok.).	☐
17	Bendra renginio ar edukacijos trukmė - 30-45 min.	☐

IV. Reikalingos kompetencijos ir (ar) patirtis teikiant paslaugas individualių poreikių turintiems mokiniams

4. 1. Judėjimo negalia, individualūs poreikiai

(Turi būti išpildyta bent viena sąlyga)

Nr.	Paslaugos vykdytojo kompetencijos	Žymėti ✓
1	Yra dalyvavęs Lietuvos žmonių su negalia sąjungos ar kitų organizacijų seminaruose / mokymuose apie judėjimo individualius poreikius.	☐
2	Turi patirties (darbinės, asmeninės, įgytos savanoriaujant) su asmenimis, turinčiais judėjimo individualių poreikių.	☐
3	Kuriant programą konsultavosi su Lietuvos žmonių su negalia sąjunga ar regioninėmis organizacijomis, jungiančiomis žmones, turinčius judėjimo individualių poreikių.	☐
4	Stažavosi užsienyje kultūros prieinamumo asmenims, turintiems judėjimo individualių poreikių, klausimais.	☐

4. 2. Regos negalia: neregiai, silpnaregiai

(Turi būti išpildyta bent viena sąlyga)

Nr.	Paslaugos vykdytojo kompetencijos	Žymėti ✓
1	Turi tiflopedagogo kvalifikaciją.	☐
2	Yra dalyvavęs Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos (LASS) ar Lietuvos aklųjų bibliotekos (LAB) kultūros prieinamumo neregiamis ir silpnaregiams mokymuose / seminaruose.	☐
3	Turi ne mažesnę kaip 1 metų darbinę patirtį su neregiais ir silpnaregiais.	☐

4	Yra įgijęs garsinio vaizdavimo specialybę Vilniaus universitete.	☐
5	Kuriant programą, buvo konsultuojamasi su LASS, LAB, Lietuvos aklųjų ir silpnaregių ugdymo centro (LASUC) specialistais.	☐
6	Kultūros prieinamumo neregiamis ir silpnaregiams srityje stažavosi užsienyje.	☐

4. 3. Intelektu ir (arba) autizmo spektro sutrikimai, psichosocialinė negalia

(Turi būti išpildyta bent viena sąlyga)

Nr.	Paslaugos vykdytojo kompetencijos	Žymėti ✓
1	Kuriant programą konsultuotasi su sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Viltis“.	☐
2	Kuriant programą konsultuotasi su Lietuvos autizmo asociacija.	☐
3	Paslaugos teikėjas yra dalyvavęs „Vilties“ rengiamuose lengvai suprantamos kalbos vartojimo intelekto negalių turintiems asmenims seminaruose	☐
4	Paslaugos teikėjas yra dalyvavęs „Vilties“ rengiamuose susipažinimo su intelekto negalia seminaruose.	☐
5	Paslaugos teikėjas yra dalyvavęs Autizmo asociacijos rengiamuose susipažinimo su autizmo spektro ypatumais seminaruose; įstaigos darbuotojai susipažinę su autizmo sutrikimu, žino, kas yra savistimuliacija, emocinės ir sensorinės perkrovos, padidėjęs nerimas ir kaip elgtis susidūrus su šiais vaiko iššūkiais.	☐
6	Turi darbinės patirties su intelekto, psichosocialinę, autizmo negalių turinčiais asmenimis.	☐
7	Turi socialinio pedagogo, socialinio darbuotojo padėjėjo arba specialiosios pagalbos specialisto kvalifikaciją.	☐
8	Kultūros prieinamumo asmenims su intelekto, psichosocialine ir (arba) autizmo negalia srityje stažavosi užsienyje ar dalyvavo tarptautinių projektų veiklose.	☐

4. 4. Klausos negalia: kurtieji, neprigirdintieji

(Turi būti išpildyta bent viena sąlyga)

Nr.	Paslaugos vykdytojo kompetencijos	Žymėti ✓
1	Žino kurčiųjų kultūrą ir kaip bendrauti su klausos negalių turinčiais žmonėmis.	☐
2	Yra įgijęs gestų kalbos pradmenis.	☐
3	Yra dalyvavęs Lietuvos kurčiųjų draugijos ar kitų įstaigų arba prieinamo klausos negalių turintiems žmonėms mokymuose / seminaruose.	☐

Rekomendacijos.

Lietuvos kurčiųjų draugija organizuoja nemokamas paskaitas „Visuomenės švietimas apie kurčiuosius“. Suderinus iš anksto, užsiėmimai vedami kontaktiniu būdu atvykus į įstaigą arba nuotoliniu būdu. Dėl užsiėmimo kreipkitės el. paštu lkd.mokymai@gmail.com.

Norint mokytis lietuvių gestų kalbos, dėl nemokamų ar mokamų kursų ciklo organizavimo reikia kreiptis į Lietuvių gestų kalbos vertimo centro (LGKVC) Lietuvių gestų kalbos metodinį skyrių el. paštu lgkmetodinis@vertimaigestais.lt.

Leidinį parengė -
Lietuvos negalios organizacijų forumas,
Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos užsakymu

Parengta 2021 m.